

ТЕМА

Конкурс підтримує кращих

Зростає кількість проєктів і фінансування

Наступного року Міністерство освіти й науки профінансує 199 наукових проєктів молодих учених (152 перехідні та 47 нових) на 100 млн. гривень. Їхній перелік затвердила Конкурсна комісія. На перехідні роботи буде витрачено 70 млн. гривень, а на нові — 30.

2016 року, коли МОН починав цей конкурс для молодих вчених, бюджет становив 12 млн. гривень, фінансувалося 79 робіт. Поступово зростала і кількість проєктів, і суми фінансування. Причому, «зростає не тільки кількість профінансованих робіт, а й бюджет кожного обраного проєкту», — зазначила міністр освіти і науки Ганна Новосад, голова Конкурсної комісії.

Нинішнього року молоді вчені подали на конкурс 316 проєктів. Експертизу проводила спеціальна Експертна рада, куди входять і молоді науковці теж. У раді працювало 11 секцій — за напрямками конкурсу.

Оцінювання кожного проєкту проводили 5 експертів. Загальна кількість балів рахувалася як середнє арифметичне оцінок від 3-х експертів, при цьому найвища та найнижча оцінки не враховувалися.

Експертиза засвідчила позитивну тенденцію. Так, 2016 року МОН отримало 439 проєктів, з них високого рівня були тільки 32 роботи, а низького — 48. Зараз же з 316 проєктів 78 - високого, і тільки 14 — низького рівня. «Конкурс об'єднує тих, хто хоче робити справді якісну науку, і підтримує кращих», — підкреслив перший заступник міністра освіти і науки Юрій Полохович, який очолює Експертну раду.

Загалом за 2016 — 2020 роки було підтримано 303 проєкти на майже 230 млн. гривень.

Фінансування відібраних проєктів почнеться з 2020 року. Найбільше з них відібрано за напрямками: нові технології виробництва матеріалів, їх оброблення, з'єднання, контроль якості, матеріалознавство, наноматеріали та нанотехнології (таких 9); нові технології екологічно чистого виробництва та будівництва, охорони навколишнього природного середовища, видобутку та переробки корисних копалин; хімічні процеси та речовини в екології, раціональне природокористування (7); економічні перетворення, демографічні зміни та благополуччя суспільства (7).

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

2 стор. Інформація, аналіз, прогноз — важелі ефективного управління

3 стор. Разом проти страшної хвороби

Держава покладає на них великі надії

Стипендії Президента України одержали переможці учнівських олімпіад та захисту науково-дослідницьких робіт членів «Малої академії наук України»

Ганна НОВОСАД вручила дипломи лауреатів стипендій Президента

Щороку настає цей урочистий і трохи хвилюючий день, коли в актовій залі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» збираються переможці Всеукраїнських учнівських олімпіад та юні науковці — переможці Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів «Малої академії наук України». Це їм сьогодні вручають дипломи лауреатів стипендій Президента України.

У цій ошатній залі, де не раз виступали Нобелівські лауреати, видатні учені, державні діячі, люди, які домоглися в своєму житті визначних успіхів у різних сферах науки і культури, сьогодні перебувають ті, на кого держава покладає великі надії у майбутньому. Тому, що вже сьогодні вони продемонстрували свої неабиякі знання з різних предметів, перемогли в учнівських олімпіадах, — цю когорту представляють 150 старшокласників з різних сіл і міст України. І 120 МАНівців, чиї наукові доповіді та розробки нерідко дивували і захоплювали не тільки членів українського журі, а й їх колег в інших країнах і на різних континентах.

Серед лауреатів стипендій, наприклад, учень Малої академії наук Євген Чернозуб з Херсона, який створив біомеханічну руку на дистанційному керуванні. Президентську стипендію отримує також киянин Дмитро Коваленко, який винайшов екологічний метод утилізації відпрацьованих шин. А МАНівець Артем Денисюк — знайшов спосіб зменшення енерговитрат в метро.

Президентська стипендія становить 2600 гривень на місяць протягом року. 47 стипендіатів такого заохочення удостоїлися вже

вдруге. 5 юних дослідників стали лауреатами стипендії третій рік поспіль, а учень 11 класу київського навчально-виховного комплексу «Новопечерська школа» Олексій Масалітін уже вчетверте. Усього ж за 13 років стипендію отримали 3780 обдарованих дітей.

Дипломами лауреатів стипендій Президента нагородила міністр освіти і науки України Ганна Новосад.

«Стипендія Президента України — це визнання не лише вашого таланту та потенціалу, а й працьовитості. Найголовніше — не зупинятися на досягнутому та розвиватися далі», — сказала вона. Міністр розповіла, що й сама перемогла у всеукраїнській олімпіаді з німецької мови, і це дало їй гарну путівку в життя.

«Я завжди наголошую на тому, що все, що я маю в житті, я отримала завдяки хорошій освіті, — сказала вона. — Призове місце на всеукраїнській олімпіаді свого часу дало мені можливість переїхати з маленького містечка і навчатися в Києві в одному з кращих ліцеїв. Зусилля завжди винагороджуються. Я сподіваюсь, що й ваші принесуть вам максимум користі в майбутньому».

«Стипендія Президента України — це один з видів державної підтримки творчої обдарованої молоді, нашої молоді еліти, яка сьогодні мотивована займатись наукою. Зараз досить складно молодій людині вибрати напрямок, оскільки бурхливий розвиток наук змінює світ, і зорієнтуватись дуже важко, тому Мала академія наук дає можливість і підтримку вибору напрямку, — підкреслив президент МАН України академік НАНУ Станіслав Довгий. — Я вірю в те, що ви — наука і освіта майбутнього».

ОФІЦІЙНО

«НІ!» бюрократії для вчених!

Уряд скасував низку бюрократичних вимог до науковців щодо оформлення міжнародних відряджень та використання бюджетних коштів на дослідження. Відповідні зміни до постанов КМУ № 710 та 117 було ухвалено під час засідання.

Завдяки змінам до постанови КМУ № 710, ученим буде простіше оформляти міжнародні відрядження за бюджетні кошти, а отже — співпрацювати з іноземними колегами. Документ знімає вимогу погоджувати такі відрядження з керівником органу державної

влади, до сфери управління якого належить заклад.

Скасовано також обмеження на збільшення штату працівників у ЗВО та наукових установах. Тепер таке рішення тільки треба погоджувати з головним розпорядником бюджетних коштів. Ще одна зміна — прибрано обмеження щодо підготовки нових державних цільових науково-технічних програм.

Зміни до постанови КМУ № 117 дають більше свободи науковцям під час використання бюджетних коштів на наукові роботи,

експертизу та розвиток дослідницької інфраструктури. Раніше використати гроші на ці цілі можна було тільки в межах конкретного бюджетного періоду, а якщо науковці не встигали, то мали повернути кошти назад у бюджет. Тепер учені можуть продовжувати виконання робіт у наступному бюджетному році.

Крім того, збільшено з 3 до 6 місяців строк авансування виконання робіт — цього буде цілком достатньо, щоб провести тендерні закупівлі обладнання, запланувати відрядження та науковий процес, оформити звіти. До речі, звітів також стане вдвічі менше, адже подавати їх треба буде не кожні 3, а кожні 6 місяців.

ЗАХИСТ

«Наука заради миру і безпеки»

*Відбувся Інформаційний день
Програми НАТО в Україні*

Учасники Інформаційного дня

З 2014-го Україна — один з найбільших бенефіціарів Програми НАТО «Наука заради миру та безпеки». Нинішнього року наші експерти з наукових установ і вишів беруть участь у 33 проєктах, а в 25 з них є співкерівниками, — повідомляє пресслужба МОН. Загалом же за 25 років співпраці українські учасники отримали фінансування понад 10 млн. євро.

Співпраця дозволяє розширити міжнародні контакти та отримати додаткові кошти для українських досліджень у сфері міжнародної безпеки, боротьби з тероризмом, телемедицини та високих технологій, які будуть відігравати важливу роль для всього світу.

«Ми високо цінуємо наукову співпрацю з НАТО. Вона дозволяє нам розширити можливості в інфраструктурному плані, у плані міжнародних контактів, а також це додаткові джерела фінансування проєктів наших науковців, що для України є дуже важливим. Водночас наші дослідники роблять великий внесок у розвиток миру та безпеки для всього людства. Вони працюють над розробками світового рівня у сенсі міжнародної безпеки, боротьби з тероризмом, у сфері високих технологій», — зазначив перший заступник міністра освіти і науки Юрій Полюхович.

Наприклад, спільна розробка КПП та Канадського університету Макмастера — портативний мікрохвильовий радар для захисту персоналу — до 20 метрів виявляє на тілі людини, навіть серед натовпу, приховану зброю — ножі, пістолети, гранати.

Інший проєкт КПП з Норвезьким університетом природничих наук і технологій — система розпізнавання мін та вибухових пристроїв. Міношукач у будь-якому ґрунті на глибині до півметра зможе «знайти» як металеві, так і пластикові міни. Їхнє зображення виводиться на монітор приладу.

Старша радниця з питань програми «Наука заради миру та безпеки» та партнерства відділу нових проблем безпеки НАТО Деніз Бетен відзначила, що гуманітарне розмінування — один із головних напрямів Програми в Україні. Серед пріоритетів — і телемедицина. Наступного року почнеться масштабний проєкт, до якого будуть залучені парамедики. Він передбачає навчання та подальшу роботу в зонах військових конфліктів.

Під час Інформаційного дня учасникам докладніше розповіли про можливості участі у Програмі, «історії успіху» та подальший розвиток співпраці України та НАТО в межах Програми.

У рамках IV Міжнародного форуму «INNOVATION MARKET» за підтримки Міністерства освіти і науки України відбулася XII Міжнародна науково-практична конференція «Інформація, аналіз, прогноз — стратегічні важелі ефективного державного управління», співорганізаторами якої виступили Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації», Об'єднаний інститут проблем інформатики Національної академії наук Білорусі, Інститут економіки та прогнозування НАН України та Інститут наукових досліджень економічних реформ (ISRER) при Міністерстві економіки Республіки Азербайджан.

У роботі конференції взяли участь близько 70 осіб, серед яких — представники органів влади, науковці, студенти та викладачі закладів вищої освіти, інші зацікавлені особи.

З вітальним словом до учасників звернувся керівник експертної групи з питань комунікацій та організаційно-методичного забезпечення стратегічного планування директорату інновацій та трансферу технологій МОН Віталій Чернюк, який наголосив на важливості використання аналітичної інформації при формуванні державної політики у сферах наукової та інноваційної діяльності, розповів про заходи, які здійснило міністерство для того, щоб українські ЗВО та наукові установи отримали доступ до міжнародних баз даних Scopus, Web of Science та Derwent Innovations.

Робота конференції відбувалася за трьома напрямками — «Наука та інновації як головний чинник реалізації завдань сталого розвитку національної економіки», «Науково-технічна, інноваційна діяльність та діяльність у сфері трансферу технологій: результати, прогнозування пріоритетних напрямів науково-технологічного розвитку, євроінтеграційні процеси» та «Створення і використання електронних ресурсів, наукометричних баз даних, електронних бібліотек».

Так, координатор співробіт-

ництва з ЮНІДО в Україні, член Міжвідомчої робочої групи з координації імплементації та моніторингу Цілей Сталого Розвитку в Україні Людмила Мусіна окреслила питання інтеграції інноваційної та промислової політики держави в інтересах досягнення цілей сталого розвитку в Україні. Ключові принципи концепції «розумної спеціалізації» та можливості її використання при формуванні регіональної інноваційної політики були висвітлені у доповіді члена-кореспондента НАНУ Ігоря Єгорова. Формування середнього класу як пріоритетний напрям сталого розвитку національної економіки — доповідь головного наукового співробітника Інституту економіки та прогнозування НАНУ Тетяни Артємової. Проблеми підготовки фахівців, орієнтованих на сучасний рівень науки і виробництва — тема професора ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» Людмили Назюти.

З тематики розвитку науково-технічної, інноваційної діяльності було розглянуто інструменти активізації трансферу технологій в Україні, (довідь співробітників УкрІНТЕІ Олени Михальченкової та Валерія Бессараба). Завідувач відділу Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації Тетяна Кваша та співробітники установи Віра Богомазова і Наталія Шабранська ознайомили з результатами досліджень (зокрема, з використанням патентної бази Derwent Innovation) щодо формування пропозицій з оновлення критичних технологій у сфері озброєння та військової техніки.

Головний науковий співробітник Українського мовно-інформаційного фонду НАН України Олександр Стрижак презентував трансдисциплінарний кластер науково-технічної продукції.

Старший викладач Київського кооперативного інституту бізнесу і права Людмила Єфімцева розповіла про особливості формування попиту на агротехнологічні послуги, залежно від рівня рентабельності сільськогосподарських виробників.

Співробітники УкрІНТЕІ Тетяна Куранда (завідувач відділу) та Олена Паладченко (завідувач сектору) зробили доповіді щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та державної інноваційної політики, а Лілія Рожкова (завідувач сектору) — щодо основних трендів технологічного розвитку світової енергетики та потенціал України.

Студентка Академії адвокатури України Тетяна Кравчук розповіла про адміністративно-правові засади забезпечення кібербезпеки.

Розглянуто також питання стимулювання авторів технологій та осіб, які здійснюють їх трансфер, представлено вітчизняний та закордонний досвід, а також кроки МОН щодо його законодавчого вдосконалення.

За напрямком «Створення і використання електронних ресурсів, наукометричних баз даних, електронних бібліотек» завідувач відділу УкрІНТЕІ Олена Чмир ознайомила учасників конференції з інформаційними ресурсами і сервісами Національного репозитарію академічних текстів.

Завідувач відділу Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України Володимир Кулаківський розповів про особливості просування сторінки академічного інституту у соціальних мережах (facebook), аналіз відкритих систем керування науковими журналами, методику застосування open journal system. А представник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова, старший науковий співробітник Віктор Гурєєв презентував проєкт модельного конструювання електронних ресурсів для навчання та тренажерної підготовки оперативно-диспетчерського персоналу електромереж України.

Андрій ПЕТРОВСЬКИЙ,
державний експерт
директорату інновацій та
трансферу технологій
МОН України
Вікторія МАТУСЕВИЧ,
завідувач відділу ДНУ
«УкрІНТЕІ»

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Європейська економічна комісія ООН оцінить інноваційну діяльність

Під час «круглого столу» в Міністерстві освіти і науки у межах візиту до України делегації Європейської економічної комісії ООН (UNECE) обговорено питання дослідження сфери інноваційної діяльності в Україні. Дослідження проводиться в контексті субрегіонального огляду інноваційної політики країн Східної Європи та Кавказу (Subregional Innovation Policy Outlook) і має на меті комплексно оцінити інноваційні системи 6 країн регіону (Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Молдови та України).

Участь у круглому столі взяли експерти відділу економічного співробітництва та торгівлі ЄЕК ООН, перший секретар відділу з підтримки реформ Посольства Швеції, уряд якої надає фінансову підтримку проєкту, фахівці

МОН, Мінекономіки, Мінцифри, інших центральних органів виконавчої влади, науковці закладів вищої освіти і наукових установ України, представники громадських організацій.

Заступник міністра освіти і науки України Юрій Полюхович, відкриваючи захід, зазначив, що в наш час впровадження новітніх технологій та інноваційних проєктів, ефективної реалізації економічного потенціалу, міжнародне партнерство має стати надійним фундаментом економічного зростання.

Європейська економічна комісія ООН представила проміжні результати дослідження (Subregional Innovation Policy Outlook) в Україні. В процесі обговорення було уточнено можливості стимулювання інноваційної діяльності

та трансферу технологій та обговорено подальші перспективи співпраці з МОН. Оскільки предметом дослідження є інноваційна

політика країн Східної Європи та Кавказу, це дасть можливість порівняти інноваційні системи країн регіону.

Під час «круглого столу»

У межах візиту делегації ЄЕК ООН було проведено низку зустрічей експертів ООН з представниками директорату інновацій та трансферу технологій. Зокрема, міжнародні експерти цікавилися процесом підготовки Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, цілями, показниками ефективності та заходами її реалізації.

За результатами проведеного дослідження восени 2020 року планується оприлюднити підсумковий звіт. Аналіз та рекомендації допоможуть країнам вдосконалити інноваційну політику.

Оксана ДВИГУН,
Андрій ПЕТРОВСЬКИЙ,
державні експерти директорату
інновацій та трансферу
технологій МОН

Реформи заради підвищення ефективності роботи

А не втрати самоврядності

Головне питання, яке розглядала в цей день Президія НАНУ стосувалося «подальшого реформування НАН України з метою підвищення ефективності її діяльності». Доповів перший віцепрезидент НАН України академік Володимир Горбулін.

Засідання відбувалося під головуванням президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона.

За словами доповідача, для збереження та подальшого розвитку вітчизняного наукового потенціалу першочергове значення матиме врахування у Плані дій Уряду динаміки росту бюджетного фінансування наукової сфери в 2020–2022 роках і показників сумарного обсягу бюджетних і позабюджетних коштів, що мають виділятися на цю сферу, на 2020 рік і у середньостроковій перспективі. На цьому наголошувалося у листі Національної академії наук України до Прем'єр-міністра України, в якому Академія висловила свої думки з найбільш принципальних питань, пов'язаних із реформуванням і розвитком наукової та науково-технічної діяльності.

Незбаром мають запрацювати робочі групи Національної ради. Зокрема, робоча група з підготовки пропозицій щодо змін до законодавства для забезпечення реформи НАН України та національних галузевих ака-

демій повинна до 16 грудня підготувати проект акта щодо внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та інших актів законодавства. Тож НАН України має розглянути пропозиції щодо державної стратегії розвитку науки, оновлення системи пріоритетів та заходів з їх реалізації. Адже реформаторські зміни до законодавства не мають призвести до втрати Академією самоврядності та статусу головного розпорядника бюджетних коштів.

Академік Горбулін запропонував створити робочі групи НАН України — з підготовки пропозицій щодо розвитку наукової сфери України та з моніторингу законодавства України у науковій, науково-технічній та інноваційній сферах. Президія НАН України підтримала цю пропозицію, затвердивши склад таких груп.

Під час активної дискусії, в якій взяла участь чимало членів президії, підкреслювалося, що Академія, її секції та відділення, всі наукові установи повинні продовжувати наполегливо працювати та удосконалювати свою діяльність. І це стосується всіх основних напрямів, насамперед подальшої оптимізації мережі та внутрішньої структури наукових установ, а також організації і підприємств дослідно-виробни-

чої бази Академії, розширення зв'язків з виробничою сферою та збільшення внеску в інноваційний розвиток економіки, запровадження дієвих заходів з підтримки наукової молоді. Результатом реформування має бути реальне підвищення ефективності роботи НАН України.

Серед першочергових кроків для цього — завершення оцінювання ефективності наукових установ та проведення на основі його результатів оптимізації мережі та скорочення їхньої кількості за рахунок установ, які є неефективними. Передбачаються й заходи щодо оптимізації мережі дослідно-виробничої бази. Важливим також є вдосконалення принципів розподілу базового бюджетного фінансування наукових установ з урахуванням результатів оцінювання ефективності їхньої діяльності.

Необхідно започаткувати за участі НАН України державні цільові програми розвитку галузей економіки, соціальної сфери та підвищення обороноздатності країни. Посиленню інноваційної діяльності Академії сприятиме й оновлення чинних та укладання нових угод про співробітництво з великими науково-виробничими структурами, галузевими та громадськими організаціями, які сприяють інноваційному розвитку галузей

виробництва. Потрібно ініціювати розгляд Національною радою України питання посилення зв'язків із виробничою сферою, комерціалізації розробок українських вчених та розвитку інноваційної інфраструктури. Необхідні законодавчі зміни, що відновлювали б діяльність технологічних парків.

Суттєвого посилення потребує також підтримка наукової молоді. Це стосується, зокрема, розширення конкурсу з формування молодіжних наукових лабораторій та дослідницьких груп, прийняття на роботу випускників аспірантури й докторантури, запровадження на державному рівні програм надання науковій молоді пільгових кредитів на придбання житла тощо.

* * *

Далі на засіданні президії заслухано доповіді співкоординаторів цільової комплексної міждисциплінарної програми наукових досліджень НАН України «Молекулярні та клітинні біотехнології для потреб медицини, промисловості та сільськогосподарства» на 2015–2019 рр. академіків НАН України Сергія Комісаренка та Володимира Моргуна.

У виступах академіків НАН України Бориса Патона, Ярослава Яцківа та інших було відзначено, що виконання цієї програми

дало змогу отримати низку важливих наукових результатів як фундаментального, так і прикладного характеру, котрі є основою для розроблення інноваційних технологій у галузі молекулярних і клітинних біотехнологій. Ці розробки є вкрай важливими для медицини, сільського господарства, фармацевтичної і харчової промисловості, охорони навколишнього середовища в Україні. Результати виконання цієї фундаментальної програми мають підстави вже у найближчому майбутньому стати основою сучасних інноваційних технологій у багатьох галузях економіки. Тим більше, що деякі розробки вже готові до впровадження або впроваджені. Крім того, чимало отриманих результатів є досить перспективними і потребують подальшого наукового доопрацювання. Тому існує необхідність їх продовжувати і розвивати.

В результаті обговорення було висловлено пропозицію затвердити нову цільову програму «Геномні, молекулярні та клітинні основи розвитку інноваційних біотехнологій», виконання якої має розв'язати низку фундаментальних проблем у цій галузі та дати змогу розвинути результати, отримані раніше.

За інформацією секретаріату Президії НАН України та пресслужби НАНУ

ФОРУМ

Разом проти страшної хвороби

У Великому конференц-залі Національної академії наук України відбулася II Міжнародна конференція «Пухлина та організм: нові аспекти старої проблеми» («Tumor and Host: Novel Aspects of Old Problem»), яку провів Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є.Кавецького НАН України (ІЕПОР).

Конференція відбулася за підтримки НАН України та Благотійної організації «Єдність проти раку» і присвячена вона була 25-й річниці членства Інституту в Організації європейських інститутів раку (ОЕСІ).

Проблема взаємовідносин пухлини та організму традиційна і пріоритетна для Інституту, який багато років є провідною установою в галузі дослідження раку в Україні. Основи її вивчення заклад ще перший директор Інституту, академік Р.Є.Кавецький, 120-річчя від дня народження якого, відзначає вітчизняна наукова спільнота.

Основні наукові напрями конференції відобразили комплекс найбільш актуальних проблем сучасної експериментальної та клінічної онкології: молекулярну та клітинну патобіологію, метаболічні особливості пухлини та організму, мікрооточення пухлини, профілактику і терапію раку (нові технології, біотерапія, індивідуалізація лікування).

Впродовж роботи форуму заслухано та обговорено 54 наукові доповіді вчених України, США, Канади, Італії, Бельгії, Швеції, Франції, Катару, Литви.

У своєму вступному слові ди-

ректор Інституту, академік НАН України В.Ф.Чехун підкреслив, що ця подія присвячена 25 річниці членства Інституту, єдиного від України, в ОЕСІ, яка є поважною Європейською інституцією, що займається проблемами координації протиракових досліджень та співробітництва численних онкологічних установ у країнах Європи.

З вітальним словом від імені президента НАН України академіка Б.Є. Патона до учасників конференції звернувся віцепрезидент НАНУ академік В.Г. Кошечко. Він зазначив, що «академік Р.Є. Кавецький, який був засновником наукової школи онкологів-експериментаторів, дав поштовх для формування нових наукових напрямів фундаментальних та прикладних досліджень, зокрема щодо з'ясування взаємовідносин пухлини й організму». Промовець висловив переконання, що під час роботи конференції учені й практики детально обговорять фундаментальні та прикладні питання щодо підходів до діагностики і лікування хворих, зроблять важливий внесок у розвиток онкологічної науки та охорони здоров'я.

Від Верховної Ради України гостей привітав народний депутат України В.О. Зуб.

Вступна лекція директора ОЕСІ професора Клаудіо Ломбардо (Брюссель, Бельгія) була присвячена історії Організації та її завданням. Він ознайомив присутніх з новою ініціативою ОЕСІ, яка в рамках інтегральної європейської програми «Горизонт»

одержала назву «Європейська місія з боротьби з онкологічними захворюваннями». Було детально розглянуто завдання місії, визначено її кінцеву мету, яка полягає в наданні можливостей отримати найоптимальніше доступне лікування для онкологічних хворих усіх країн Європи.

У ключовій лекції професора Джорджіо Станта, члена правління ОЕСІ, керівника робочої групи ОЕСІ з біобанкінгу та молекулярної патобіології (Трієст, Італія), йшлося про розвиток прецизійної та персоналізованої медицини в Європі. Саме такий підхід на основі визначення індивідуального молекулярного профілю злоякісних клітин в найближчі роки забезпечить досягнення прогресу в лікуванні онкологічних хворих.

У своїй пленарній доповіді «МікроРНК як ключовий фактор глобалізації взаємовідносин між пухлиною та організмом», академік НАН України В.Ф. Чехун проаналізував роль цих малих молекул як надзвичайно важливих факторів епігенетичної регуляції, що є визначальними в системній комунікації між фізіологічними та патобіологічними процесами і що врешті-решт визначає їхню роль у глобалізації взаємовідносин між пухлиною та організмом.

Професор Анжело Парадізо (Національний Інститут раку, Барі, Італія) виклав ключові проблеми біобанкінгу, як важливого напрямку, необхідного для подальшого розвитку трансляційних досліджень і персоналізованої медицини, ознайомив з основними принципами організації та

Вітання оголошує віцепрезидент НАНУ академік В.Г. Кошечко

функціонування банків біологічних матеріалів, взаємного обміну охарактеризованими зразками між дослідницькими центрами країн Європи.

Молекулярно-біологічні аспекти тематики конференції було висвітлено у доповідях Я.Шуби (Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАНУ), О. Ковальчук (Летбриджський університет, Альберта, Канада), Л. Бучинської та Н. Лук'янової (ІЕПОР ім. Р.Є.Кавецького).

На засіданні, що було присвячено питанням гістогенезу та прогресії пухлин, особливий інтерес учасників викликали лекції Д.Глузмана (ІЕПОР ім. Р.Є.Кавецького), Ю.Персидського (Темпльський університет, Філадельфія, США) та інших.

Було представлено результати фундаментальних та прикладних досліджень, призначенням яких є майбутнє використання в клінічній практиці. Доповідачі зупинилися на питаннях ран-

ньої й диференційної діагностики новоутворень, визначенні агресивних форм раку. Значна увага приділялась проблемам лікування онкологічних хворих: особливостям біо- і хіміотерапії, первинній і набутій резистентності новоутворень і, безумовно, персоналізованому підходу при виборі схем і комбінацій терапевтичних засобів.

У межах конференції було проведено круглий стіл «Шляхи імплементації стандартів ЄС персоналізованої діагностики і лікування онкологічних хворих в Україні» за участю провідних онкологів країни, де було розглянуто питання вдосконалення онкологічної допомоги населенню України, впровадження європейських стандартів персоналізованого лікування хворих на рак.

*Поліна ШКАТУЛА,
завідувач наукової бібліотеки
ІЕПОР ім. Р.Є.Кавецького
НАН України*

Зима прийшла. Фото Галини ЯРОВОЇ

Сніг падав безшелесно й рівно,
Туманно танули огні,
І дальній дзвін стояв так дивно

В незрозумілій тишині.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

КОНКУРСИ

Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського НАН України

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС на заміщення вакантних посад:

— старшого наукового співробітника — відділу хімії, фізики та біології води.

1. Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського НАН України

03142, м. Київ, бул. Акад. Вернадського, 42

тел. (044) 424-01-96, факс (044) 423-82-24

E-mail: honch@icwc.kiev.ua, http://icwc.org.ua

2. **Вимоги до вакантних посад:**
Учасник конкурсу повинен мати вищу освіту не нижче другого рівня.

На посаду старшого наукового співробітника може претендувати особа з науковим ступенем не нижче доктора філософії (кандидата наук), яка має 5 років досвіду, за останні 5 років — не менше 5 публікацій або патентів.

3. **Перелік необхідних документів**

Особа, яка виявила бажання взяти участь у конкурсі (далі — кандидат), подає особисто або надсилає поштою такі документи:

1) письмову заяву на ім'я керівника про участь у конкурсі;

2) копію документа, що посвідчує особу;

3) заповнену особову картку (анкету) встановленого зразка;

4) автобіографію;

5) копію трудової книжки (за наявності);

6) копії документів про вищу освіту, підвищення кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);

7) перелік наукових праць, опублікованих у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях;

8) письмову згоду на обробку персональних даних.

Кандидати, які працюють у науковій установі, в якій оголошено конкурс, подають лише заяву про участь у конкурсі.

4. **Строк прийняття заяв та документів — 30 календарних днів від дня отримання оголошення.**

5. **Адреса прийняття документів:**

03142, м. Київ, бул. Акад. Вернадського, 42.

6. Вчений секретар інституту, к.х.н. Сафронова Валентина Григорівна (тел. (044) 424-32-35).

Директор Інституту академік НАН України
В.В. ГОНЧАРУК

ПРОБЛЕМА Повернімо українську в оперні театри!

До міністра культури, молоді та спорту України В.В.Бородянського звернулися біля трьох десятків відомих науковців, працівників культури, освітян, громадських діячів з приводу повернення української мови на сцені оперних театрів. Вони називають стан, в якому перебуває оперне мистецтво України, «абсурдним і жалюгідним».

П'ятдесят років тому всі опери в театрах виконувалися в українських перекладах таких поетів і перекладачів, як Максим Рильський, Павло Тичина, Микола Бажан, Борис Тен, Микола Лукаш. Публіка сприймала оперу як справжню музичну драму, співпереживала сценічній дії і любила цей складний, синтетичний, багато в чому умовний жанр. У роки ж незалежності театри перейшли до виконання творів мовами оригіналів — і співпереживання публіки зникло. Адже неможливо глибоко співпереживати тому, чого до кінця не розумієш.

Великі композитори минулого не раз наголошували, що їхні опери мусять виконуватися мовами, зрозумілими для публіки. Коли «Лоенгіра» було вперше поставлено (англійською мовою) в Мельбурні, Ріхард Вагнер писав 22 жовтня 1877 року австралійцеві Емілеві Сандеру: «Я сподіваюся, Ви побачите всі мої твори у виконанні по-англійськи, бо тільки так їх зможе близько зрозуміти англомовна публіка».

І таких прикладів можна назвати багато. Джузеппе Верді особисто працював з французькими перекладачами «Трубадура», «Сили долі», «Макбета», «Аїди», «Отелло», «Фальстафа». Наймасштабнішу оперу композитора, «Дона Карлоса», написано було на французьке лібрето Каміля де Локля й Жозефа Мері (хоч поза Францією цю оперу за традицією виконують в італійському перекладі Ахілла де Лоз'є, зробленому для її другої редакції).

Однак, справді, починаючи з другої половини ХХ століття, домінує практика виконання опер мовами оригіналів. Сталося так зовсім не з мистецьких, а з сучасних «технологічних» причин: більшість провідних театрів не мають сталого складу солістів, а змушувати партії новою мовою коштує надто дорого. Але поруч із театрами, де справді все ставлять лише мовами оригіналів, є й такі, де зі сцени звучать лише переклади рідною для публіки мовою (найвідоміші приклади — Англійська національна опера в Лондоні та Південно-Східна опера в Сассексі в Англії, оперні фестивалі в Сент-Луїсі та Пітсбурзі в США).

І тільки в Україні українську мову впродовж минулих 25 років вигнано не лише з усіх оперних театрів, але і з навчальних класів консерваторій: новий ректор

НМАУ ім. П. Чайковського М.Тимошенко заборонив нещодавно використовувати в навчальному процесі українські переклади світової оперної класики.

Водночас українська публіка прагне саме опер українською мовою. 12 жовтня цього року завдяки громадській ініціативі у Львові було поставлено «Лючію де Ламмермур» Доніцетті в перекладі геніального Миколи Лукаша — й на події зареєструвалися понад тисяча відвідувачів.

Нарешті, хочемо наголосити: тільки українці (в силу збігу низки історичних причин) залучили до перекладання оперних лібрето постаті першого, репрезентативного ряду національної літератури, а створені ними кращі тексти не лише суттєво перевищують за літературним рівнем написані лібретистами-ремісниками оригінали, а й мають право вважатися частиною «золотої скарбнички» української поезії.

Автори звернення вважають, що Міністерство культури, молоді та спорту повинне забезпечити функціонування в Києві принаймні одного повністю українськомовного оперного театру. Адже сьогодні з 4-х державних театрів, які ставлять у Києві опери, повністю українськомовним не є жоден, а на сцені Національної опери України в творах світової класики українська мова віднедавна відсутня взагалі.

Необхідно також забезпечити постановку не менше половини творів світової оперної класики в усіх державних оперних театрах України (Київ, Львів, Одеса, Харків, Дніпро) в перекладі українською мовою.

Слід увести обов'язкове вивчення українських перекладів творів світової вокальної класики в процесі підготовки вокалістів у всіх без винятку вітчизняних мистецьких вишах. Адже ці виші готують співаків, які працюватимуть в Україні. Було б завеликою розкішшю орієнтувати навчальний процес, підтримуваний українськими бюджетними коштами, виключно на тих, хто вже завтра емігрує за кордон і зробиться там частиною міжнародного оперного «фаст-фуду».

Звернення підписали:

академік НАН України, голова Наукового товариства імені Шевченка в Україні Роман Кушнір; президент АН вищої школи України, доктор фізико-математичних наук Олександр Наконечний; голова Національної спілки письменників України Михайло Сидоржевський; директор Інституту української мови НАН України доктор філологічних наук Павло Гриценко; директор Інституту мовознавства імені Олександра Потебні НАН України, доктор філологічних наук Богдан Ажнюк; директор Інституту гідромеханіки НАН України, академік НАН Ук-

раїни Віктор Грінченко; академік АН Вищої школи України, доктор філологічних наук Олександр Пономарів; президент Асоціації українських письменників, доктор фізико-математичних наук Максим Стріха; президент Шубертівського товариства, кандидат мистецтвознавства Григорій Ганзбург; директор Благодійної організації «Фонд Максима Рильського» «Троянди і виноград» Максим Рильський; член Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій, доктор філологічних наук Ольга Воробйова; доктор історичних наук Наталя Старченко; заступник голови Координаційної ради з питань застосування української мови в усіх сферах суспільного життя при Міністерстві культури України, заступник голови творчого об'єднання перекладачів НСПУ Тарас Марусик; Надзвичайний і Повноважний посол України, голова робочої групи з написання нового мовного закону, доктор юридичних наук, професор НУ «Києво-Могилянська академія» Володимир Василенко; професор Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор філологічних наук Лариса Маченко; експерт з питань мовної політики, співавтор нового мовного закону Сергій Осячак; професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри слов'янської філології і загального мовознавства Київського міжнародного університету Іван Юшук; редактор Порталу мовної політики, співавтор нового мовного закону Максим Кобелев; перший заступник Голови всеукраїнської асоціації викладачів української мови і літератури, професор Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор філологічних наук Ярослав Гарасим; голова творчого об'єднання перекладачів НСПУ, перекладач з іспанської Сергій Борщевський; професор Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор філологічних наук Галина Машок; засновник ініціативи «Переходь на українську», співавтор нового мовного закону Олександр Іванов; народний депутат України трьох скликань, голова Просвітницького центру національного відродження імені Євгена Чикаленка Юрій Гнаткевич; медіа-юрист, співавтор нового мовного закону Роман Голушенко; професор Національного лінгвістичного університету Тетяна Некрач; науковий співробітник Харківського літературного музею, кандидат філологічних наук Ольга Різниченко; член-кореспондент НАН України і НАМН України, доктор біологічних наук Надія Гула; доцент НТУУ «Київський політехнічний інститут імені І.Сікорського» Леонід Гальчинський; доцент Національного транспортного університету, кандидат технічних наук Анна Хом'як.

Голова Наглядової ради —

академік НАН України Борис ПАТОН

Індекс газети «Світ» — 40744

Реєстраційне свідоцтво

КВ №23725-13565ПР від 6 лютого 2019 р.

світ

Адреса редакції:

01601, МСП, Київ-601, бульв. Т. Шевченка, 16.

Телефон/ факс 287-82-47

E-mail: svit@mon.gov.ua www1.nas.gov.ua/svit

Відповідальність за достовірність інформації та

реклами несуть автори та рекламодавці

Редакція не завжди поділяє позицію авторів

публікацій

Зам. 23

Газету віддруковано у ПП «Фірма «Гранмна»